

CONTRAPUNTS

Dones tocadetes per la lluna

Exposició:

CONTRAPUNTS

Dones tocadés per la lluna

CONTRAPUNTS

Dones tocadés per la lluna

Febrer 2023

Edita:
Ajuntament de Santa Coloma de Farners

Disseny i impressió:
Impremta Pagès - Anglès (Girona)

CONTRAPUNTS

Casa de la Paraula

Són temps difícils, d'incerteses, dubtes, crisi...

Si hem de projectar, no ens cal l'infinit, sinó a tocar, a curta distància. Tot això i més ens fa anar pel fangueig inarticulat de la vida mateixa.

A nosaltres, "Dones tocades per la lluna", copsant tot el pes de l'existència per mitjà del nostre imaginari, no ens agrada seguir-ne la corrent, més aviat tot el contrari; a contracorrent donem aire a les portes tancades i les obrim de bat a bat. I amb el pes de l'aire hi aboquem tot el nostre saber existencial, mitjançant aquest món que s'anomena: Art.

Totes sis som del gènere Dona, però com a tal, cada una amb entitat pròpia. Diferenciades, i per aquest motiu arrepleguem de cadascuna de nosaltres les característiques a desplegar, sense competicions, fusionant-nos i escoltant-nos, per tal de fer més interessant el que us hi exposem.

Aquests "Contrapunts" ens fan alçar i una vegada més donem ales a les nostres dèries, i us en fem espectadors amb els contrastos i diversitats de tota mena.

DONES TOCADES PER LA LLUNA:

M. Dolors Noguer, Montserrat Guanter, Carme Planella, Fina Planas,
Noemí Morral, Dolors Bosch

SI ANEU A LA LLUNA...

Jaume Geli

Artista

Si mai teniu la sort d'anar a la Lluna, podreu veure-hi totes les cares de la Terra.

En una entrevista recent, Perejaume ens deia que “una obra ha de tenir un punt de resistència, d'opacitat, no pot ser només divulgativa”. Quedem-nos amb aquest concepte d'ocultació derivat del punt d'opacitat que se li desitja a tota obra d'art. Semblaria que en la dificultat resideix part de la seducció d'una pintura, per exemple: en haver de trucar a la porta, més d'un cop inclús, per arribar a entrar-hi. Podríem pensar que la pedagogia no seria tampoc un dels motors en la gènesi d'una escultura; per aproximar-nos-hi ens caldria picar molta pedra. Tot això... com espectadors, amb els peus a la Terra i els ulls clavats a la cara visible de la Lluna.

I com a creadors? El treball artístic sovint es compara a una immersió al final de la qual pot néixer l'obra. En aquest trànsit l'artista aparta l'individu i esdevé un tot, absorbent i expulsiu, universal i concret, reservat i revelador; s'enfila a la Lluna perquè se li mostrin totes les cares de la Terra; i desperta en connexió per esdevenir el mitjà, que no l'objecte ni l'objectiu, de la producció artística.

Quin teixit connecta doncs a sis Dones tocadetes per la lluna?

El coneixement desigual que tinc de cada una d'elles m'obliga a desfilar-ne les trames individuals. Abans, però intentaré descriure unes primeres sensacions, un preàmbul; escriure sobre aquest cas d'equilibri, de convergència amistosa vers uns interessos comuns que sis artistes sostenen com a resposta a la inestabilitat d'un entorn esquiu. Entreveig una voluntat reactiva, aparentment contradictòria alhora que genuïna de l'àmbit creatiu general, d'encendre la flama de l'art quan l'aigua s'enfila decidida pels turmells. Més que l'escalfor d'una foguerada puntual, en aquest cas m'arriba una calidesa prolongada, d'un *voler ser* i d'un *voler fer*. Tots plegats estem segurament en

un context d'excés de prevenció, i amb l'autoprotecció com a valor social en ascens tota acció d'obertura, expressiva i empàtica, es veu com una imprudència. La decisió de caminar per l'art és això: una transgressió del tot des de la individualitat; o com en aquesta ocasió, des de la col·lectivitat. Destaca la feliç voluntat de sis dones de retrobar-se, per tercera vegada, en un espai expositiu comú on poder fer eclosió, des de l'aparent distància que les separa, un munt d'idees madurades. No només l'obra, sinó l'espai que les acull, modulen el resultat final, i em fa pensar que en cada una de les peces s'hi emmirallen els sis espais on els han parit aquestes artistes. I no només aquests llocs, sinó també l'únic espai on posaran en comú aquestes peces: la sala d'exposicions. Això sí, en contrapunt, que tal com resa el significat d'origen musical d'aquest mot, interpretariem com una preservació de les identitats en una entitat comuna.

Posem la lupa a la trama i estirem els fils, un a un.

Tenim diversitat, sinònim de riquesa, en les sis components i en la seva producció; aporten varietat discursiva i tècnica; posen de costat una suma d'experiències i una multiplicitat de recursos expressius; i interpel·len al mateix temps a l'anàlisi parcial i a la recomposició global.

Fixeu-vos en l'especejament cognitiu que sobrevola l'obra de la Fina Planas. Hi reconec un mètode d'aproximació a una realitat, de peu o imaginada, que li permet transitar pel dibuix, la fotografia, l'escultura o l'*ensamblage* d'objectes, entre d'altres. Amb un rerefons d'atracció vers l'aspecte superficial de la matèria, l'expressió sensitiva i cromàtica de la pell dels objectes, l'artista sedueix amb un catàleg exhaustiu de fragmentacions que ens transporten a una idea reconstructiva alhora que inassolible de l'obra final.

Podríem dir que comparteix certa atmosfera domèstica amb la pintura, també *collage* tèxtil o *patchwork*, de Carme Planella. No me'n puc estar de connectar el llenguatge emprat amb el d'un expressionisme alemany de primers de segle XX, connectat a un fauvisme francès, que despleguen una nova visió del món més subjectiva i deformadora, on sovint la figura humana treu el cap amb formes i colors que abastiran les avantguardes posteriors. En aquest cas, l'artista ens situa en una proximitat amable, d'escenes properes i intenses, descrites amb traç i cromàtica

potents, rotundes, no absents d'al·lusions temàtiques a la incomunicació, la dificultat de les relacions personals o l'univers del microcosmos diari.

I si parlem de lligams entortolligats, la Dolors Bosch ens obre els ulls a la formalització visual d'una actitud insistent i combativa vers allò que se'ns imposa. Hi ha treballs que no es poden analitzar des de l'aspecte extern, sinó des de l'energia que els genera; són molt escassos i cal aprendre'n quan és el cas; i aquest n'és un. L'artista es projecta amb una intensitat continuada i perllongada vers l'objectualitat de l'entorn, teixint-ne exodermis, amortallant les formes, recobrint amb fil de cromàtica diversa la naturalesa original, redefinint l'espai amb una estructuració aràcnida. I no ho fa des de l'opacitat d'una mística personal, sinó amb un grau d'expressió que tan sols regala la maduresa artística: valentia, transparència i veracitat.

La pintura despullada de la Dolors Noguer sembla voler seguir aquesta ruta traçada, amb una superposició mesurada de plans que dialoguen amb línies constructores i amb la rotunditat d'un traç alliberat, en un univers on la pinzellada es camufla entre regalims, esquitxos i tocs subtils de color. Els torrats, que denoten una calidesa propera a la terra; els blaus, alliberadors i expansius; els negres, situacionals, que quan convé foragiten la resta dels colors amb una monocromia contundent. La composició d'algunes de les seves teles deriven a la simplificació, que no simplicitat, i ho fan amb l'equilibri de les superfícies amples, aparentment buides, però que l'artista fa vibrar subtilment.

En un llenguatge similar expressat damunt d'un suport de característiques distants es manifesta el treball sobre seda de la Montserrat Guanter. Allò que trepitgem acaba constituint l'inici del nostre equilibri, i l'elecció d'aquest teixit fi i vaporós desvela part de l'acció posterior. Ens apareix una desmaterialització de la pintura, pròpia d'una intervenció sobre aquest tipus de teixit, accentuada per la col·locació volàtil de l'objecte, amb certa intenció d'establir un joc amb l'aire. El gest de la pinzellada, fluid i insistent, es caragola en espirals d'una genètica comuna i trets diferenciats, i les línies es tracen a cops amb càrrega abundant de líquid, a cops amb el frec secant de la seva manca, atorgant una minimització complexa al conjunt.

I com a punt final de sis contrapunts, ens trobem amb l'aportació en diferents registres de la Noemí Morral.

Crec reconèixer que, si hi ha un inici en la diversitat de les seves creacions, se situa a prop de la gola, allà on les cordes vocals comencen a construir les paraules que, dites o cantades, ens farà arribar. I al darrere, tota la resta de l'arsenal; l'expressivitat amb què les modula i acompanya; o l'espai on les escenifica, que sovint ens regala en forma de vídeo; o la música que hi suma com a part del missatge; o el control corporal, amb base teatral, que sustenta les escenes. Crec que és un error voler especejar cada una de les vies, disciplines, mitjans, tècniques o el que sigui que fan d'altaveu al treball d'una artista i, més encara, com aquest cas, quan són molts i variats.

Al cap i a la fi, tots som capaços de fer la suma, i el resultat no genera dubtes: *Contrapunts*, en mode de polifonia policromàtica, polièdrica, polivalent i polifacètica.

DONES TOCADES PER LA LLUNA...

Mònica Bosch i Portell

Doctora en Història i llicenciada en Història de l'Art

Aquesta és la tercera exposició de les Dones tocadetes per la lluna, un col·lectiu de sis artistes que van mostrar juntes la seva obra per primera vegada l'any 2019 a Can Gustà de Bàscara. Després d'exposar al centre cultural Can Gruart de Vilablareix el febrer de 2020, ara es presenten com un grup ja consolidat.

Són amigues en l'art. Tot i ser molt diferents, es respecten, s'admoren mútuament i es complementen. Destaquen la generositat que regna entre elles a l'hora de compartir projectes i espais, sense que cap vulgui acaparar el protagonisme. Tenen l'objectiu comú de gaudir de l'art i són conscients que juntes generen sinèrgies, que els són més fàcils les coses que quan van per separat. Una vegada instal·lada, l'obra de l'una no desentona al costat de l'obra de l'altra perquè, tot i la diversitat, comparteixen unes inquietuds i alguns referents estètics semblants.

Cap d'elles no ha passat per una Facultat de Belles Arts. Les més grans recorden, amb dolor, que a casa seva no les van deixar estudiar un grau universitari. Però sentien la necessitat de crear i van aprofitar tots els recursos que tenien més a l'abast per aprendre els fonaments del dibuix, la pintura, el gravat, la ceràmica, l'esmalt, etc., abans no van emprendre el seu propi camí, o encara mentre el seguien. Que importants han estat els cursos i tallers oferts pels centres locals d'ensenyament de les arts i també per alguns artistes a títol privat, per a la formació d'aquelles persones (moltes dones) que no han tingut prou temps o recursos per accedir als ensenyaments artístics reglats superiors! En el cas de les Dones tocadetes per la lluna destacaria, entre els primers, l'Escola d'Art d'Olot, l'escola municipal d'Art de la Mercè a Girona o l'Escola de Ceràmica de la Bisbal, i entre els segons, l'Estudi d'Art de Domènec Fita pel qual van passar totes, menys la Noemí, nascuda a Vic, sense que, curiosament, hi haguessin coincidit mai. Del mestratge de Fita destaquen, sobretot, que ensenyava a mirar i a no tenir por. Deu ser per això que els alumnes sortien d'allà amb un esperit semblant, però amb una forma d'expressió diferent. Sempre he pensat que els artistes que van passar per can Fita comparteixen alguna cosa de molt íntim que fa que tard o d'hora s'acabin trobant...

Un altre tret que tenen en comú és que cap d'elles, a desgrat seu, no ha pogut viure de ser artista. No viure de l'art, però, els ha permès gaudir de l'expressió lliure com si sempre fos el primer dia. El mercat mai no ha condicionat la seva obra. Per això han pogut ser tastaolletes sense complexos –combinant tècniques, mitjans i materials diversos segons els ha guiat la seva més genuïna curiositat– i no els interessa repetir allò que ja saben fer només per agradar.

A partir d'aquestes premisses, es pot comprendre que les sis Dones tocadetes per la lluna comparteixen moltes coses. Els agrada mirar, buscar, recollir i guardar coses, o fragments de coses, perquè admiren la bellesa d'allò quotidià i gaudeixen traient partit dels materials més pobres. Fugen de les reclusions físiques o mentals; són artistes pel desig de sentir-se lliures i passar-s'ho bé creant. Per això els agrada la força contundent del gest, l'empremta humana, jugar amb els contrastos de colors, textures, formes i volums. I comparteixen, sobretot, la voluntat de fer un art sincer amb elles mateixes, perquè cap d'elles no estava destinada a ser artista, sinó que va buscar el camí de la creació per la pura necessitat d'expressar-se amb un llenguatge propi. Per això, tot i que tenen algunes semblances, en aquesta exposició les veiem molt diferents; com la lluna, cap nit igual...

La Dolors Bosch, sempre inconformista, busca nous límits tot empaitant les tres dimensions a través de l'art tèxtil. El fil del temps i la memòria li serveixen per construir nous objectes que abans no existien i ara ronden pel seu compte, amb al·lusions figuratives o sense. Lligant i deslligant podem recordar qui vam ser i qui volem ser ara.

La Fina Planas té un sentit molt conceptual de l'art. Sap expressar idees complexes agrupant quatre objectes, convertir dues nespres i tres fulles seques de magnòlia, o una carbassa oberta amb un grapat de llavors de cardamom, en petits universos efímers carregats de lirisme.

El color i les emocions són els eixos principals de les pintures sobre seda de Montserrat Guanter. Ja fa uns anys va quedar fascinada per la sensualitat d'aquest suport, les seves transparències i aquells efectes tan peculiars i subtils que matisen els pigments. Amb la seva instal·lació ens convida a fer bugada amb la covid, estendre els llençols, i fora!

La Dolors Noguer va decidir abandonar la figuració per explorar camins abstractes. Troba gust en la combinació i els contrastos de les formes, els colors i les textures.

Ara es planteja la creació artística com una acció purament pictòrica i es rendeix davant la força del negre o la bellesa d'una línia trencada.

A la Carme Planella li agraden les ciutats perquè l'atrau ser capaç d'expressar amb traç segur i espontani el brogit humà i les històries individuals de cadascú. Dibuixa, pinta o cus dones urbanes, amb sabates punxegudes, llavis vermells i pas decidit. Voldríem ésser com elles, segures.

La Noemí Morral és la més jove del grup i fou la darrera a incorporar-s'hi. Ella remou les seves vivències a través dels mots. Fa poesia del cor, amb un fort component existencialista, si és que mai els poetes han fet una altra cosa. Escriu, dibuixa, posa música o teatralitza els seus poemes, i s'ha inventat els "poemaclips" en què es grava a si mateixa cantant els seus versos.

A través de les obres exposades percebem el ressò de les principals vies de l'art contemporani d'avantguarda: la de l'objecte, el *collage*, el fauvisme, la figura expressionista, la pintura matèrica, l'expressionisme abstracte, el vers lliure... Són, però, reflexos tènues d'una lluna remota que en mans d'aquestes sis dones no és mai mort sinó vida, sempre. Cadascuna deixarà en la Casa de la Paraula el ressò de la seva pròpia veu.

DOLORS BOSCH

MONTSERRAT GUANTER

NOEMÍ MORRAL

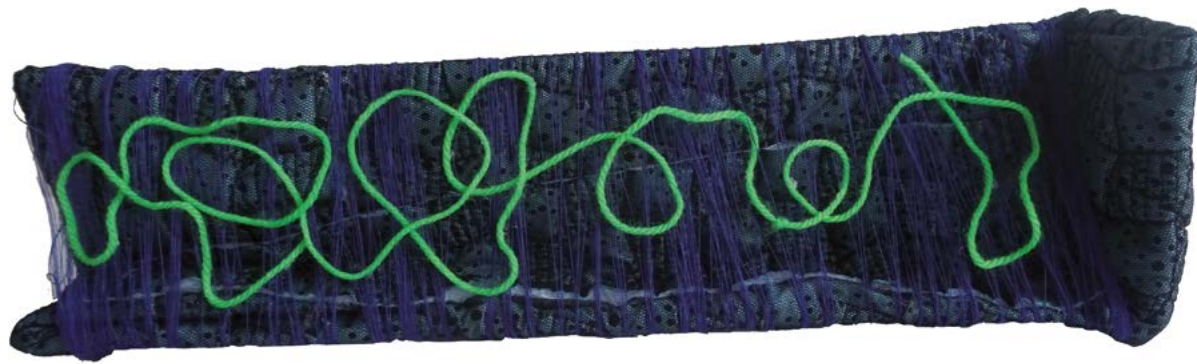
M. DOLORS NOGUER

FINA PLANAS

PLANELLA COMAS

DOLORS BOSCH

Fils, temps i memòria embolicada,
lligant i deslligant fins a l'extenuació,
em crec la forma imaginada de tot el que hi embolcallo,
un cop meva, deixa de ser-ho,
la figura obtinguda es riu de la riquesa del temps
empaitat lligat a la memòria.

Instal·lació. Tèxtil empaitant les 3 dimensions

Instal·lació. Tèxtil empaitant les 3 dimensions

Instal·lació. Tèxtil empaitant les 3 dimensions

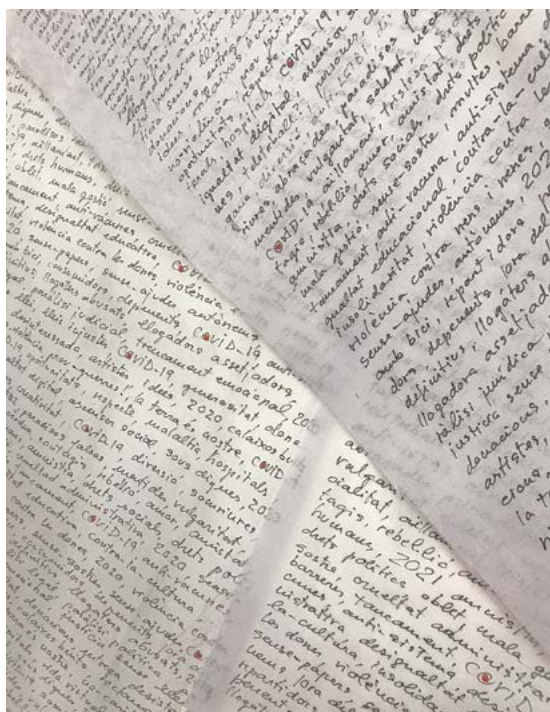
MONTSERRAT GUANTER

“Bugada después de la Covid 19”

La pandèmia de ls Covid 19 ha tingut una gran influència sobre tothom, pels artistes també. Com a persona social també m’he sentit molt afectada, però com a pintora he viscut aquesta època, entre el 2020 i 2022, pitjor i amb un cert bloqueig creatiu.

Ara, no s’ha de fer veure que no ha passat res! Sí que ha passat i he estat afectada fins a no saber com expressar el malestar interior, però m’he llençat a ensenyar els treballs, a fer neteja, i a penjar aquesta bugada carregada de pors, foscor i malestar..., i a les “sedes-manifest” és on deixo anar tots els dimonis!

NOEMÍ MORRAL

Les ales de les paraules, paraules que ens donen ales

Poesies dibuixades nascudes a Essaouira, la Barceloneta i Menorca entre els anys 2015 i 2019 tornen a prendre vida durant els dies del confinament domiciliari de la primavera del 2020. Mentre nosaltres ens sentim a casa com en una presó, les paraules despleguen les ales, salten del paper i omplen l'espai de melodies per fer-nos els dies menys feixucs.

S'acaben les restriccions i tornem a la nostra rutina, però volem continuar cavalcant les paraules, i les melodies es tornen clips poètics: "poemaclips" que ens transporten del paper a la pantalla i allarguen el cicle de vida creatiu cap a l'exploració de noves dimensions.

Avui els vents
porten núvols
que dibuixen
mil futurs.

Em diuen que esculli
i jo escullin ells,
però, sobretot,
que hi siguis tu.

Poesia dibuixada del llibre "Finestra poètica a Essaouira" de Noemí Morral

Una poesia dibuixada a la ciutat marroquina d'Essaouira és la guspira del primer poemaclip musicat, realitzat durant els dies del confinament total. Els núvols que sí que podem veure des de la finestra de casa, la incertesa sobre el futur, i el desig de ser a prop de les persones estimades ens connecten amb les paraules d'Essaouira.

La Montse Morral m'envia la seva gravació des del Masnou, i comença l'aventura audiovisual amb l'ajuda d'un tutorial penjat a les xarxes.

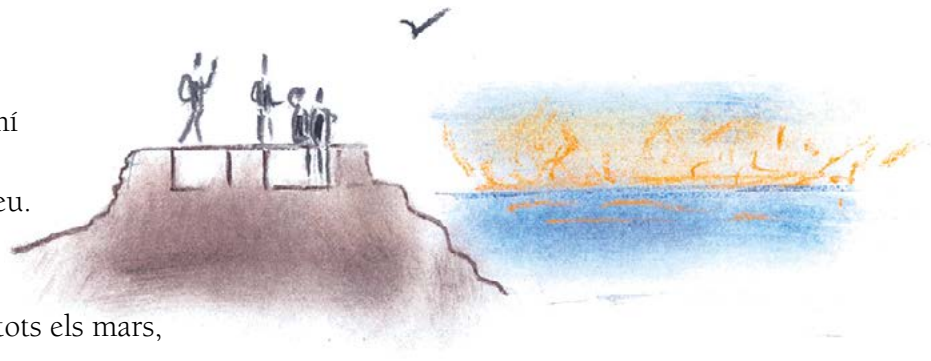
Imatges del poemaclip "Mil futurs"

Tant se val si aquest mar
es diu Mediterrani o Atlàntic,
Negre o Caspi,
Roig o Adriàtic.

Tant se val si aquest camí
ressegueix Menorca
o tots els cims del Pirineu.

Tant se val,
perquè aquest mar són tots els mars,
aquest camí, tots els camins,
jo, totes vosaltres.

Poesia dibuixada del llibre "Camí de Cavalls" de Noemí Morral

Una poesia dibuixada a Menorca, al final del trajecte pel Camí de Cavalls, inspira el clip que gravem el primer dia que el confinament es relaxa unes hores: els peus poden tornar a trepitjar la sorra de la platja de la Barceloneta i a sentir la carícia suau de les onades del mar. Moment de llibertat i comunió, en els quals ens sentim a prop de tota la humanitat.

Imatges del poemaclip "Tant se val"

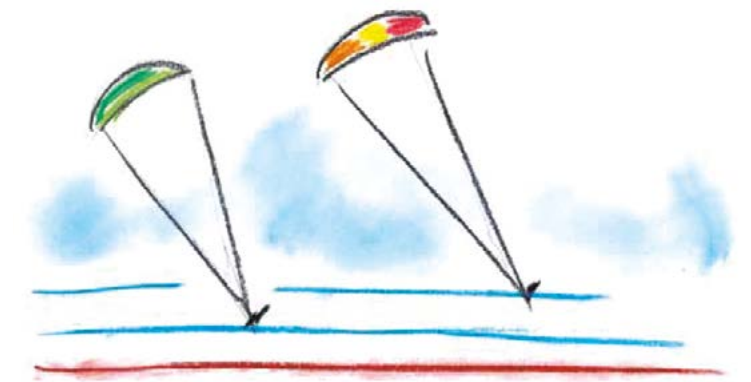
Per quants ports passarem
que no són el nostre port...
però que són el d'altres vides
que hi han amarrat
fugint de temudes mareas,
buscant recer?

El vent ja no xiula.
El mar ja no brama.

Només nosaltres
esmicolant el silenci,
imposant la nostra presència
a cada passa.

Si m'agafo fort,
enlaira'm ben amunt,
per sobre les onades.
Tant amunt,
que pugui agafar el món
amb una sola mà
i acaronar-lo amb l'altra
suaument,
com mare que estima,
deixant que cada gest
li torni l'alè de pau
que l'hi hem robat.

M. DOLORS NOGUER

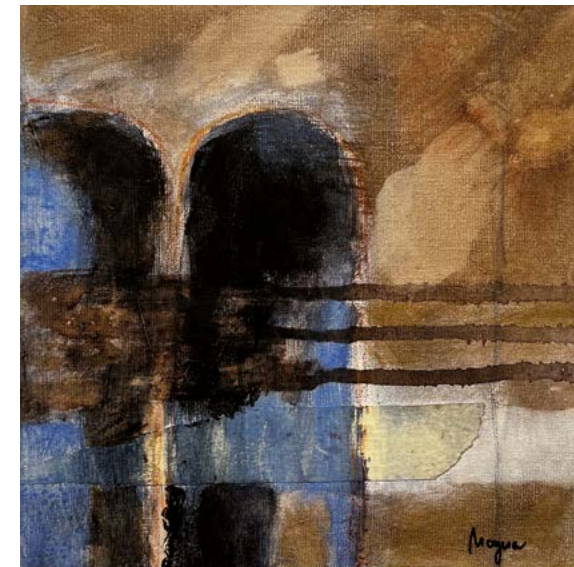
Explorant camins

ELS CAMINS *(fragment)*

Amo tots el camins, fins els més aspres,
mentre siguin oberts
i posin tremolor de fruita nova
als meus sentits desperts.

Rosa Leveroni

ELS CAMINS *(fragment)*

Plau-me seguir els camins que els camps parteixen,
 ignorant cap on van,
 amarats d'un perfum de terra molla
 i d'un errívol cant.
 I prenen uns colors de coure càlid
 d'un bes del sol ponent,

Rosa Leveroni

FINA PLANAS

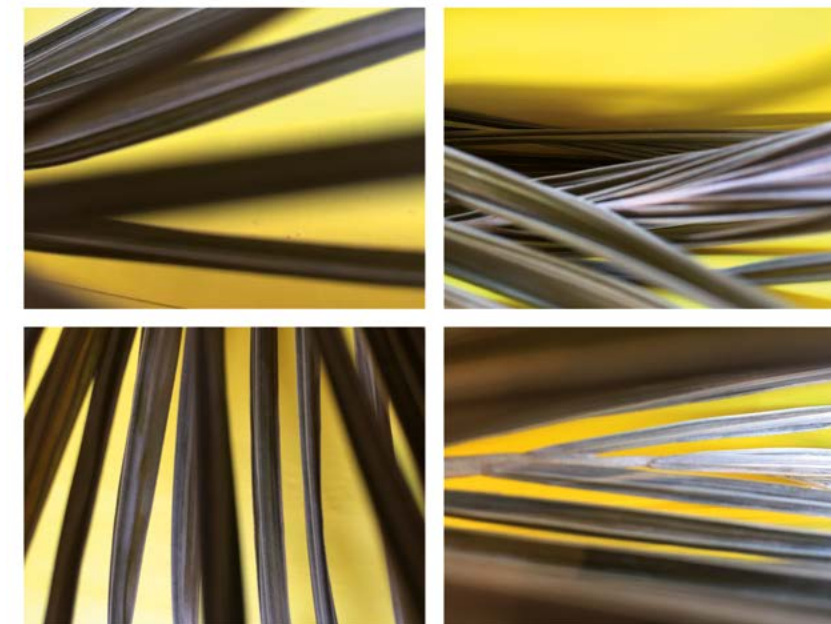
Joc d'objectes quotidians

DE LA VIDA QUOTIDIANA *(fragment)*

“Per gaudir un infern no cal prendre vaixell.
No cal anar tan lluny.
Siga cau, siga avenç, drecera, cingle, foc:
no cal fugir enlloc; mira-ho tot prop i a punt:
objectes, cels, mons, paraules,
horitzons, presons, éssers o murs.”

Josep Piera - Poeta i escriptor

PLANELLA COMAS

(Carme Planella Comas)

Mons individuals

Els personatges mostrats estan entrellaçats, però cada persona és un món interior.

Cadascú ha de viure segons la seva individualitat.
El privilegi de ser un mateix.

Pots mostrar-te amb artificis, però al final sempre sortirà com ets.

Ucraïna

Quan vaig pintar Ucraïna, tot just feia una setmana que havia començat la guerra. I mirant enrere, aviat farà un any.

No entenc les guerres i em pregunto si val la pena morir per uns ideals.

REFLEXIONS

REFLEXIONS

REFLEXIONS

REFLEXIONS

L'art serà sempre el meu refugi, d'aquí
ve el nom de MONS INDIVIDUALS

planella Comas

